

og slet ikke blevet tænkt paa Samsundet. Dette Punkt er imidlertid allerede med Styrke blevet omhandlet af det ærede 4de Medlem for 1ste Kredts (Rehmann) og jeg skal derfor ikke gaae videre ind paa det. Jeg skal kun fremhæve, at det i hele denne Sag er et Hovedpunkt, om man i den Grad skal sørge for den individuelle Tilfredsstillelse, at man glemmer Samsundets Interesse. Det er dette, som man vil gjøre, men det er det, som man ikke bør gjøre, naar man da ellers ikke vil opgive Menighedslivet, og det troer jeg heller ikke, at det ærede Medlem vil. — Der blev fremdeles fra det ærede Medlems Side sagt: Ja, det kan vel være, at Lovforslaget maa siges at kræve saabanne Offre for at kunne benyttes, at det nærmest vil være til Gavn for de Formuende og ikke for den fattige Almue, men det gjør jo heller ikke saa Meget; det er jo ikke saa unaturligt, at de, der ere lykkeligere stillede i saa Henseende, faae Noget forud for Andre. Jeg skal ikke sige Andet dertil, end at det dog er underligt, at Lovforslaget saaledes snart viser sig i een og snart i en anden Skikkelse. Snart hedder det — og det heed det navnlig ved 1ste Behandling —, at det var et Lovforslag for den fattige Almue, og snart hedder det, at det er et Lovforslag, netop for de Formuende. Dette Chamæleonsagtige, der er ved det foresliggende Lovforslag, kan jeg ikke lade være at fastholde. Det viser sig ikke blot i det, som jeg nu nævnte, at man snart siger, at det gives for den ene Deel af Folket og snart, at det gives for en anden Deel af Folket, men ogsaa heri, at det snart siges at være et Lovforslag, som er ganske ubetydeligt, og som ikke vil blive benyttet — men saa er der altsaa ikke Trang til det — og snart, at det er et Lovforslag, som der ikke kan ventes paa, indtil det behager os her at gaae ind paa det, altsaa et Lovforslag, som der er Trang til. Snart er det et Lovforslag, som man kan tage ligesom det foreligger, og om hvilket man ikke maa forudsætte, at der er Begyndelser i det til noget Andet og Mere, snart er det Noget, der først faaer sin Betydning ved Udviklingen af, hvad der ligger deri, ved at Begyndelsen dermed er gjort. Snart er det Noget, som har principiel Betydning for Kirken, snart er det Noget, der ikke har prin-

cipiel Betydning for Kirken, og som kun gaaer ud paa, at afhjælpe visse Mangler og Brøst. Heri ligger der Noget, som jeg troer fortjener fuld Opmærksomhed. Det, der er reent og stærkt, sandt og ligefremt, aabent og naturligt, antager ikke disse mange forskellige Skikkelser, hvorimod netop Betydigheden og Usikkerheden træde saaledes frem, snart paa een og snart paa en anden Maade. Dette troer jeg, at man navnlig nu stærkt kan gjøre gjældende, netop efter hvad der er passeret ved Udvalgets Forhandlinger. Under disse heed det, og saaledes har det ofte heedet, at det ikke var et Lovforslag af nogen principiel Betydning, men at det var et Lovforslag, der raadede Bod paa de Mangler og Brøst i Kirken, som burde afhjælpes snarest muligt. Dertil sagde saa Fleertallet i Udvalget; Ja, Kirkens Mangler og Brøst erkjende ogsaa vi, og vi ville ogsaa gjøre, hvad vi formaae for at afhjælpe disse, og Fleertallet kom saa med en Tante, som man dømmen om den, hvad man vil, dog i alt Fald havde nogen Værd, og om hvilken den høitæredede Kirkeminister jo ogsaa har sagt, at der laa en Smødekommene deri. Men saa vendte man sig imod denne Tante, ikke blot i den Skikkelse, hvori den forelaa, men imod dens Udførelse overhovedet, og man sagde, at det kunde ikke hjælpe at foreslaae noget Saadant, thi det var noget ganske Andet, som det gjaldt om. Men mon det da ikke bliver Principet, det gjælder om, som jeg før sagde? Dette troer jeg ikke, at man kan unnlade at erkjende, men saa kommer jo Sagens principielle Betydning frem, som man ellers af en eller anden Grund hellere stiller i Skygge. — Lovforslagets forskellige Opfattelse til de forskellige Tider berørte jeg allerede i mit Foredrag igaar, men maaskee paa en temmelig utheldig Maade for dem, der ikke iforveien havde specielt tænkt paa denne Side af Sagen. Jeg tillod mig under de Bemærkninger, som jeg knyttede til den af Biskop Hierkegaard ifjor afgivne Betænkning, at gjøre opmærksom paa, at i denne Betænkning var Lovforslaget til to forskellige Tider aabenbart af Hierkegaard opfattet paa en noget forskellig Maade. For det Første var det nemlig med Hensyn til det Dieblik, da Lovforslaget forrige Gang forelaa os som et privat Lovforslag,